

Giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên - một trong những vấn đề quan tâm hàng đầu của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Võ Thị Hoài*

*Trường Chính trị Nghệ An

Received: 7/9/2024; Accepted: 13/9/2024; Published: 20/9/2024

Abstract: Among the ideological legacies Uncle Ho left behind, arguments about building the Party in general and educating revolutionary ethics for cadres and party members are an extremely important part. Thoroughly grasp and creatively apply Uncle Ho's thoughts, in order to rectify and innovate the Party, making the Party truly pure, strong, truly moral, and civilized, worthy of being the leading political force of the entire society. Assembly, is one of the most important tasks of the entire Party and all our people today.

Keywords: Revolutionary ethics, Ho Chi Minh ideology, cadres and party members.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn giành sự quan tâm đặc biệt đối với việc giáo dục đạo đức (ĐĐ) cho toàn thể cán bộ, đảng viên (CB, ĐV) và nhân dân ta. Mọi ngành, mọi giới, mọi lứa tuổi đều tìm thấy ở Người những lời khuyên dạy rất cụ thể, rất thiết thực cho sự tu dưỡng những phẩm chất ĐĐ cần thiết cho cuộc sống và cho hoạt động của mình.

Hệ thống tư tưởng (TT) ĐĐ của Hồ Chí Minh được trình bày rõ ràng, giản dị, nhiều khi cô đọng, súc tích như những châm ngôn, nhưng hàm chứa những chuẩn mực ĐĐ để đánh giá mọi TT và hành động của con người, hướng dẫn họ vươn tới cái cao đẹp. Sức thuyết phục của ĐĐ Hồ Chí Minh không chỉ ở những TT Người nêu lên mà còn là ở sự cao đẹp trong chính cuộc sống của mình. Ở Hồ Chí Minh luôn luôn có sự nhất quán giữa lời nói với việc làm, giữa giáo dục ĐĐ với thực hành ĐĐ. Người đã để lại cho chúng ta một tấm gương ĐĐ trong sáng tuyệt vời, trở thành “tinh hoa và khí phách, lương tâm và danh dự” của Đảng ta và dân tộc ta. Đó là di sản vô giá của dân tộc ta và của Đảng ta; là công hiến đặc sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh cho dân tộc Việt Nam và cho nhân loại.

Trong công tác xây dựng Đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh cả về chính trị TT, ĐĐ, tổ chức và công tác cán bộ. Nhưng xây dựng Đảng về ĐĐ vẫn được Người chú trọng hơn. Theo Hồ Chí Minh, CB, ĐV là “cái gốc của mọi công việc”, là “cái dây chuyền của bộ máy”. “Nếu dây chuyền không tốt, không chạy thì động cơ dù tốt, dù chạy toàn bộ máy cũng tê liệt. Cán bộ là những người đem chính sách của Chính phủ, của Đoàn thể thi hành trong nhân

dân, nếu cán bộ dở thì chính sách hay cũng không thể thực hiện được”[4, tr.54]. Có thể khẳng định rằng, CB, ĐV là mắt khâu trung gian nối liền giữa Đảng, Nhà nước với nhân dân và “muôn việc thành công hay thất bại là do cán bộ tốt hay là kém”. Chính vì vậy, CB, ĐV phải có đủ đức và tài, phẩm chất và năng lực; trong đó đức là nguồn, là gốc, là nền tảng, là cái “căn bản” của người cách mạng. Nếu không có ĐĐ cách mạng thì có tài cũng vô dụng. “Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có ĐĐ, không có ĐĐ thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”. [4, tr.252-253].

Có thể nói, ĐĐ là hiện thực trực tiếp của TT, là một bộ phận năng động nhất của thế giới quan, nó chỉ đạo mọi tư duy và hành động của con người. Sự suy thoái về ĐĐ là biểu hiện của sự suy thoái về TT và cái chết về ĐĐ sớm muộn cũng sẽ dẫn đến cái chết về chính trị. Người CB, ĐV muốn được dân tin, dân phục, dân theo thì không phải cứ viết lên trán hai chữ “cộng sản” là đủ. Quan chúng chỉ quý mến những người có ĐĐ. “Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát, mà tự mình không có ĐĐ, không có căn bản, tự mình đã hủ hóa, xấu xa thì còn làm nổi việc gì?”. [4, tr.253]. Có ĐĐ cách mạng thì gặp khó khăn, gian khổ, thất bại cũng không sợ sệt, rụt rè, lùi bước; “khi gặp thuận lợi và thành công cũng vẫn giữ vững tinh thần gian khổ, chất phác, khiêm tốn, lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ, lo hoàn thành nhiệm vụ cho tốt chứ không kèn cựa về mặt hưởng thụ; không công thân, không quan liêu, không kiêu ngạo, không hủ hóa”[5, tr.284].

Trong TT Hồ Chí Minh, chuẩn mực ĐĐ của người CB, ĐV bao gồm năm đức tính: Nhân, Nghĩa, Trí, Dũng, Liêm. Người giải thích:

- “Nhân là thật thà thương yêu, hết lòng giúp đỡ đồng chí và đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân...”

- Nghĩa là ngay thẳng không có tư tâm, không làm việc bậy, không có việc gì phải giấu Đảng. Ngoài lợi ích của Đảng, không có lợi ích riêng phải lo toan. Lúc Đảng giao cho việc, thì bất cứ việc to, việc nhỏ, đều ra sức làm cẩn thận. Thấy việc phải thì làm, thấy việc trái thì nói. Không sợ người ta phê bình mình, mà phê bình người khác cũng luôn luôn đúng đắn.

- Trí, vì không có việc tư túi đó là mù quáng cho nên đầu óc trong sạch, sáng suốt. Dễ hiểu lý luận, dễ tìm phương hướng, biết xem người, biết xét việc...

- Dũng là dũng cảm, gan góc, gặp việc phải có gan làm. Thấy khuyết điểm có gan sửa chữa, cực khổ khó khăn có gan chịu đựng, có gan chống lại những sự vinh hoa, phú quý không chính đáng...

- Liêm là không tham địa vị, không tham tiền tài, không tham sung sướng, không tham người tâng bốc mình. Vì vậy mà quang minh chính đại, không bao giờ hủ hóa. Chỉ có một thứ ham là ham học, ham làm, ham tiến bộ” [4, tr.252].

Những chuẩn mực ĐĐ trên chỉ có thể được xây dựng trên cơ sở sự tự giác tu dưỡng ĐĐ của mỗi người. Không ai được chủ quan cho rằng ĐĐ của mình đã đủ rồi, cũng như tự mãn nghĩ rằng hiểu biết của mình đã có thừa. Tu dưỡng, rèn luyện ĐĐ cách mạng phải được thực hiện trong mọi hoạt động thực tiễn, trong đời tư cũng như trong sinh hoạt cộng đồng, trong mọi mối quan hệ: với mình, với người và với việc. Ở đời, đã là người thì ai cũng có chỗ hay chỗ dở, chỗ tốt chỗ xấu, ai cũng có cái thiện, cái ác ở trong mình. Vấn đề là dám nhìn thẳng vào con người mình, không tự lừa dối, huyễn hoặc, thấy rõ cái hay, cái tốt, cái thiện để phát huy và thấy rõ cái dở, cái xấu, cái ác để khắc phục. Phải kiên trì rèn luyện, tu dưỡng suốt đời như công việc rửa mặt hàng ngày. Hồ Chí Minh đưa ra lời khuyên rất dễ hiểu: “ĐĐ cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong” [5, tr.293].

Tin tưởng và đánh giá cao đội ngũ CB, ĐV trên cả hai mặt đức và tài, Hồ Chí Minh đồng thời chú ý ngăn ngừa những hiện tượng thoái hóa, biến chất hoàn toàn xa lạ với ĐĐ cách mạng, có thể có trong

CB, ĐV. Người lưu ý những sai phạm mà CB, ĐV đã mắc, những tệ nạn mà các phần tử thoái hóa, biến chất đã gây ra làm tổn hại uy tín và thanh danh của Đảng, làm thiệt hại cho Nhà nước, cho nhân dân.

Người cộng sản trong điều kiện cầm quyền, hàng ngày phải đối mặt với biết bao thử thách khắc nghiệt. Quyền lực có thể tha hóa họ, biến họ trở nên tâm thường, lợi dụng chức vụ để vợ vét, nhặt nhanh, tiếp tay cho gian thương, đánh mất phẩm giá, mất luôn cả sinh mệnh chính trị, cả danh vọng và sự nghiệp. Không ít CB, ĐV thời trẻ sẵn sàng chấp nhận gian khổ, hy sinh nhưng khi đã ngồi vào cái ghế quyền lực, trước cám dỗ của đồng tiền, họ mất dần sức đề kháng, trở thành sâu mọt của nhân dân.

2. Thực trạng ĐĐ cách mạng của CB, ĐV hiện nay

Trong cơ chế thị trường hiện nay, tham nhũng gắn với chức quyền, nhưng không phải ai có chức quyền cũng đều tham nhũng. Hoàn cảnh khách quan chỉ có thể phát huy tác dụng thông qua chủ quan của con người, tức là tham nhũng hay không vẫn phụ thuộc phần lớn vào sự giáo dục của Đảng, tính nghiêm minh của pháp luật và sự tự giáo dục, tu dưỡng của mỗi người. Nói như vậy để thấy rằng, chúng ta thiếu chủ động trong việc đề ra một chiến lược giáo dục ĐĐ cho CB, ĐV khi bước vào cơ chế thị trường. Thực tế là, hiện nay “một bộ phận không nhỏ CB, ĐV, trong đó có những đảng viên giữ vị trí lãnh đạo, quản lý, kể cả một số cán bộ cao cấp, suy thoái về TT chính trị, ĐĐ, lối sống với những biểu hiện khác nhau về sự phai nhạt lý tưởng, sa vào chủ nghĩa cá nhân ích kỷ, cơ hội, thực dụng, chạy theo danh lợi tiền tài, kèn cựa địa vị, cục bộ, tham nhũng, lãng phí, tùy tiện, vô nguyên tắc” [2]... Những yếu kém, khuyết điểm kéo dài qua nhiều nhiệm kỳ chậm được khắc phục, làm giảm sút lòng tin của nhân dân đối với Đảng; nếu không được sửa chữa sẽ là thách thức đối với vai trò lãnh đạo của Đảng và sự tồn vong của chế độ. Vì sao có tình trạng đó? Hội nghị lần thứ Tư, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI cho rằng: Có nhiều nguyên nhân khách quan và chủ quan, nhưng chủ yếu là do “CB, ĐV thiếu tu dưỡng và rèn luyện, giảm sút ý chí chiến đấu, quên đi trách nhiệm và bổn phận trước Đảng, trước nhân dân. Việc tổ chức thực hiện các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, các nghị quyết, chỉ thị, quy định về xây dựng, chỉnh đốn Đảng ở một số nơi chưa đến nơi đến chốn; kỷ cương, kỷ luật không nghiêm, nói không đi với làm, hoặc làm chiếu lệ” [2]. Vấn đề cấp bách trong công tác xây dựng Đảng hiện nay là “kiên quyết đấu

tranh ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về TT chính trị, ĐĐ, lối sống của một bộ phận không nhỏ CB, ĐV, trước hết là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp để nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng”[2]. Chính vì vậy, một trong những nhiệm vụ trọng tâm mà Văn kiện Đại hội XII của Đảng đặt ra là “tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về TT chính trị, ĐĐ, lối sống”, “xây dựng và thực hiện tốt các quy định về phát huy vai trò gương mẫu trong rèn luyện phẩm chất ĐĐ, lối sống, phong cách, tác phong, lề lối công tác của CB, ĐV, nhất là cán bộ lãnh đạo các cấp, người đứng đầu cơ quan, đơn vị”[3].

3. Giải pháp nâng cao phẩm chất ĐĐ của CB, ĐV hiện nay

Một là, tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương ĐĐ Hồ Chí Minh theo tinh thần Chỉ thị 03 - CT/TW, ngày 14 - 5 - 2011 của Bộ Chính trị; tập trung lãnh đạo, chỉ đạo việc làm theo gương Bác một cách thiết thực, hiệu quả. Mỗi CB, ĐV phải tự giác trau dồi phẩm chất chính trị, ĐĐ cách mạng, nâng cao trình độ năng lực chuyên môn nghiệp vụ, rèn luyện tác phong công tác phù hợp để đáp ứng đòi hỏi của tình hình thực tiễn.

Hai là, cần nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của các tổ chức đảng bằng việc thực hiện nghiêm túc nguyên tắc tổ chức và sinh hoạt Đảng. Tự phê bình và phê bình phải trở thành nếp sinh hoạt thường xuyên với tinh thần nghiêm túc, thẳng thắn và đi đôi với thực hiện dân chủ rộng rãi. Phát huy vai trò của các tổ chức và nhân dân trong quản lý, giáo dục, kiểm tra, giám sát, phê bình, phát hiện, đấu tranh, ngăn chặn những hiện tượng suy thoái ĐĐ, lối sống của CB, ĐV. Qua đó, rèn luyện CB, ĐV về quan điểm, lập trường TT, tác phong, lối sống và ĐĐ cách mạng.

Ba là, ngoài việc phát huy tính tự giác tu dưỡng, rèn luyện của CB, ĐV, cần đảm bảo tính nghiêm minh của pháp luật. Kiên quyết chuyên chính với bọn “giặc nội xâm”. Xử lý nghiêm các hành vi vi phạm pháp luật. Chủ tịch Hồ Chí Minh rất yêu thương, trân trọng cán bộ; coi cán bộ có đức, có tài là vốn quý của Đảng. Nhưng bất cứ ai làm tổn hại đến uy tín của Đảng và Nhà nước, tính mạng và tài sản của nhân dân thì dù họ ở cương vị nào, Người vẫn yêu cầu xử lý theo đúng pháp luật.

Bốn là, phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của người đứng đầu. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: đối với các dân tộc phương Đông thì một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên

truyền. Trong điều kiện một bộ phận CB, ĐV suy thoái về TT chính trị, ĐĐ, lối sống trong Đảng và xã hội hiện nay, vai trò nêu gương của người đứng đầu càng trở nên quan trọng. Chỉ có thông qua những tấm gương ĐĐ cụ thể, trước hết của những người CB, ĐV có chức vụ cao mới củng cố và nâng cao được niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước. Các đồng chí lãnh đạo các cấp phải nêu gương về ĐĐ, lối sống, phải gương mẫu từ việc nhỏ đến việc lớn, từ lời nói đến việc làm, từ phong cách đến lối sống; phải là người chiến sỹ xung kích đi đầu trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng, lãng phí; không những thế còn phải xem xét người thân có lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình để làm điều sai trái không? Bên cạnh đó, hằng năm, các cấp ủy, tổ chức đảng tiến hành đánh giá, sơ kết kịp thời phê phán, ngăn ngừa, cảnh báo, xử lý nghiêm cá nhân vi phạm; biểu dương, khen thưởng và nhân rộng điển hình những cá nhân có thành tích cho toàn Đảng, toàn dân noi theo. Đó cũng là một di huấn quan trọng của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Lấy gương người tốt việc tốt để hằng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”, trong đó có ĐĐ mới.

3. Kết luận

Tấm gương ĐĐ trong sáng của một nhân cách vĩ đại, song cũng rất đời thường của Hồ Chí Minh chẳng những có sức hấp dẫn lớn lao, mạnh mẽ với nhân dân Việt Nam, mà còn cả với nhân dân thế giới. Tấm gương đó từ lâu là nguồn cổ vũ, động viên tinh thần quan trọng đối với nhân dân ta và nhân loại tiến bộ đoàn kết đấu tranh vì hòa bình, độc lập dân tộc, dân chủ và chủ nghĩa xã hội.

Tài liệu tham khảo

[1]. Ban Bí thư (2012), *Quy định số 101-QĐ/TW ngày 7/6/2012 về trách nhiệm nêu gương của CB, ĐV, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp*. Hà Nội.

[2]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban chấp hành Trung ương, khóa XI*. Hà Nội.

[3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, NXB Chính trị quốc gia. Hà Nội.

[4]. Hồ Chí Minh (2001), *Toàn tập*, tập 5, NXB Chính trị quốc gia. Hà Nội.

[5]. Hồ Chí Minh (2001), *Toàn tập*, tập 9, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

[6]. Hồ Chí Minh (2007), *Di chúc*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.